

2015 őszén került sor a Nemzetgazdasági Minisztérium és az MKIK GVI Rövidtávú munkaerő-piaci prognózis című kutatásának legutóbbi adatfelvételére, amelynek során 7112 cég vezetőjét kérdezték meg a munkaerő iránti jelenlegi és várható keresletükről. A következő rövid összefoglalóban megmutatjuk a toborzási nehézséget tapasztaló vállalatok arányának változását és az egyes munkaerő-típusok toborzási nehézségeinek alakulását. Végül kitérünk arra is, hogy a toborzási nehézséggel való szembesülés hogyan változik az egyes vállalati csoportokban.

Az elmúlt években tapasztalt folyamatok

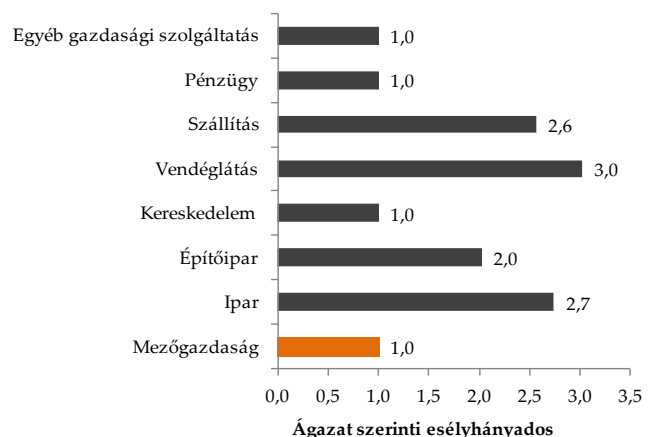
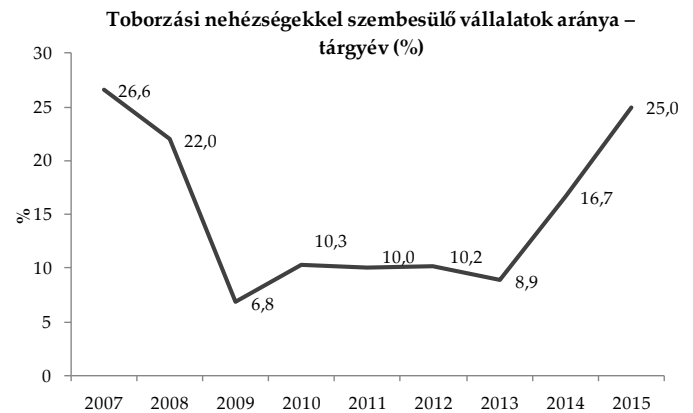
A gazdasági válság és az elbocsátások hatására 2009-ben történt jelentős mértékű csökkenés után 2010-től 2013-ig lényegében stagnált a toborzási nehézségeket érzékelő cégek aránya. 2010 és 2012 között a vállalatok 10 százaléka értékelte problémásnak bizonyos pozíciók betöltését, 2013-ban 9 százalékuk. 2014-ben azonban jelentős mértékű növekedést tapasztaltunk, a vállalatok 17 százaléka számolt be toborzási nehézségekről. Ez utóbbi trend 2015-ben is folytatódott és ekkor már a vállalatok negyede küzdött toborzási nehézségekkel.

Az egyes munkaerő-típusok toborzási nehézségei

2010 és 2013 között a gazdasági válság hatására minden vizsgált foglalkozási csoportot tekintve csökkent a toborzási nehézségeket észlelő vállalatok aránya. 2014-ben ezzel szemben már minden foglalkozási csoport esetében körülbelül kétszer annyi vállalat érzékelt toborzási problémát. 2015-ben a vállalatok továbbra is legnagyobb arányban a szakképzett fizikai (15%), legkisebb arányban pedig az alap- és középfokú végzettséget igénylő szellemi munkakörök (2%) betöltésekor szembesültek toborzási problémákkal. Megfigyelhető, hogy mind a fizikai, mind a szellemi munkakörök esetében a magasabb képzettséget igénylő pozíciók esetében nagyobb ez az arány.

Toborzási nehézségek az egyes vállalati csoportokban

Az egyes vállalati körök nem egyforma valószínűséggel találkoznak toborzási nehézségekkel működésük során. Igazán kiugró különbségekkel az ágazatok szerinti bontásban találkozhatunk. Az ipar, az építőipar, a vendéglátás és a szállítás területén működő vállalatok több, mint kétszer nagyobb valószínűséggel találkoznak toborzási nehézséggel, mint a referenciacsoportnak tekintett mezőgazdasági vállalatok.

Makrogazdasági tendenciák: Az USA és az EU monetáris politikája – a válságra adott reakciók

A 2008-as, az Amerikai Egyesült Államokból kiinduló válság minden valutaövezetben mind a monetáris, mind a fiskális politikát rendkívüli feladat elé állította. A kialakult helyzetre az USA monetáris hatósága (Fed), illetve az Európai Központi Bank (EKB) jelentősen eltérő válaszokat adott. Ennek oka egyrészt az, hogy különbözően ítélték meg a probléma súlyosságát, másrészt pedig a szabályozási keretek által meghatározott játéktér eltérései. A válság kitörése óta eltelt idő elég volt arra, hogy a különböző megoldási kísérletek eredményei láthatóvá váljanak. Ennek tükrében viszont még jelentősebb kérdéssé vált, hogy az EKB hogyan reagál a Fed 2015 decemberi kamatemelésére, melyre 2006 óta nem volt példa.

A válságot megelőző időszak

A 2002 és 2004 közötti időszakot az USA-ban egy viszonylag alacsony kamatkörnyezet jellemezte, mely – legyen az fogyasztási, ingatlan vásárlására fordított, vagy bármilyen beruházás finanszírozására felvett hitel – kedvező feltételek mellett volt igénybe vehető. Ilyen feltételek mellett, megfelelő állami propagandával párosulva, nagyon nagy mértékben nőtt a lakáshitelezés, melyet a lakások növekedése követett. Viszonylag rövid idő alatt a lakosság nagymértékű eladósodása ment végbe.

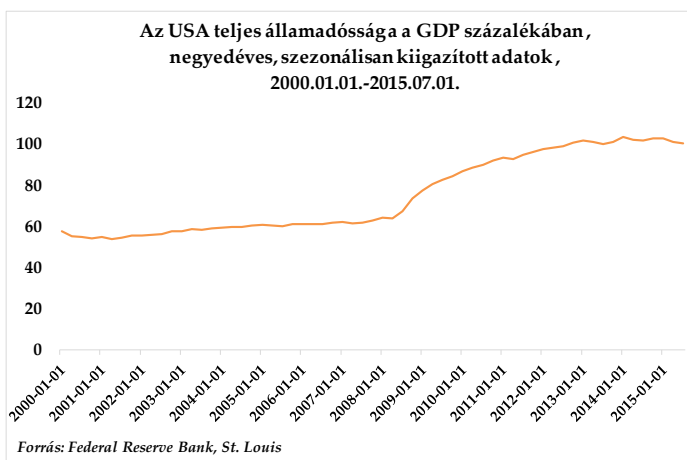
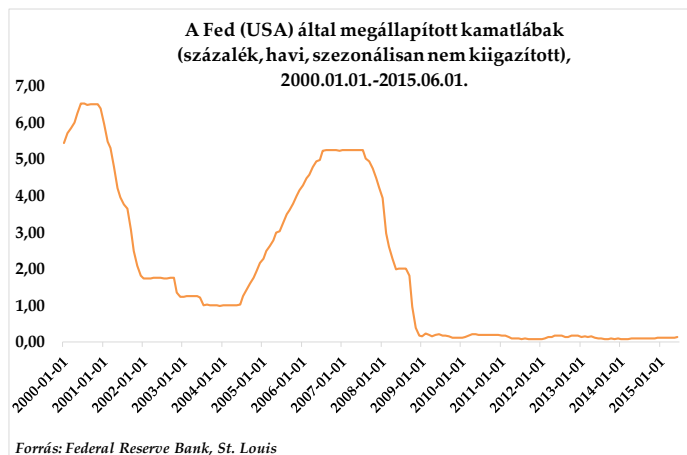
2004-ben a Fed – és az EKB is – kamatemelésbe kezdett, melynek oka a korábbi alacsony kamatkörnyezetben kialakult túlkereslet volt. Rendkívül rövid idő alatt – 2006 közepére – a korábbi 1 százalékos kamatot 5,25 százalékra emelte a Fed (az EKB pedig 2 százalékról 4,25-re), melynek következtében az ingatlanhitelek jelentős része bedőlt.

Emellett a hitelezés lazasága, valamint a kockázatok nem megfelelő árazása olyan átláthatatlan állapotot teremtett, ami később a válságba torkollott.

Válságkezelés és monetáris politika az USA-ban

Az USA-ban rendkívül gyorsan reagáltak a válságra, ráadásul olyan eszközökkel, amelyek a korábbi gyakorlatban elképzelhetetlenek voltak. Elsődleges szempont volt a pénzügyi rendszer teljes összeomlásának megakadályozása, így a Fed rendkívüli mértékű likviditást garantált, feltőkésítve az egész rendszert, sőt a jegybank fiskális politikai feladatokat is átvállalt. Rendkívüli politikai konzenzus uralkodott; olyan intézkedéseket hoztak, melyek a teljes költségvetést átszabták. Az államadósság növekedése sem jelentett akadályt, 60 százalék alatti értékről két éven belül 80 százalék felettre nőtt az államadósság.

Ezen kívül más eszközökhöz is hozzányúltak: a kamatokat a lehető legalacsonyabb szintre vitték le a stabilizáció reményében, amely hatással volt a világ többi részére is.

A monetáris politika és az EKB

Európában sokkal inkább egy rövid lefutású és nem globális méretű válságra számítottak, ebből adódhat, hogy csak sokkal később reagáltak az eseményekre. Bár a Fed már 2007 végén csökkenteni kezdte a kamatlábat, ekkor az EKB még mindig emelt. Először 2008 októberében kezdtek kamatcsökkentésbe, viszont ekkor már radikális ütemben, amivel kevesebb mint egy év alatt 1 százalékra csökkent a kamatláb.

Az elhúzódó reakció másik oka, hogy az Európai Unió monetáris politikát leíró szabályozása rendkívül szűk mozgásteret biztosított egy ilyen mértékű válság kezelésére, így nem maradt más eszközük, mint a megszorító válságkezelés.

Érdekes viszont, hogy a megszorítások ellenére ma az USA pénzügyi piaca sokkal kiegyensúlyozottabb állapotban van, mint amilyen az EU-ban figyelhető meg.

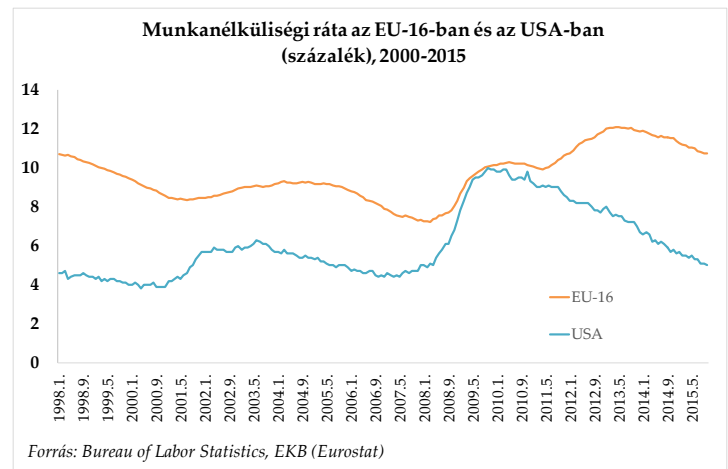
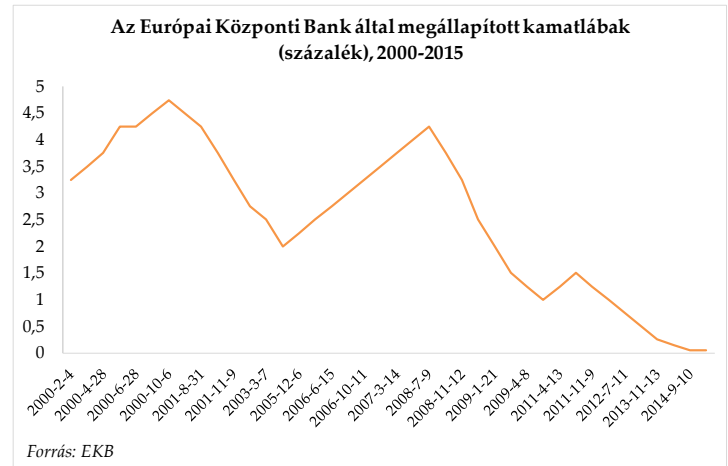
Mi maradt a válság után?

Az USA válságkezelésének fontos eleme volt az is, hogy a munkanélküliség ne emelkedjen jelentősen, de az intézkedések ellenére is megduplázódott a munkanélküliek száma az USA-ban a válság során. Ennek ellenére sem érte el az amerikai munkanélküliség azt a szintet, ami az eurózóna országaiban megfigyelhető volt, mivel az USA-ban a korábbi időszakban is folyamatosan alacsonyabb szintű volt a munkanélküliség.

A válságkezelés igazi eredménye a válságot követő időszakon látszik igazán. Látható, hogy az USA-ban 2011 végére a munkanélküliség szintje csökkenésbe kezdett, mely azóta is tart, mostanra elérve a válság előtti szintet. Ezzel szemben a EU-ban a munkanélküliség 2012-ben is emelkedést mutatott, meghaladva a 10 százalékot is.

Merre tovább?

Az USA válságkezelésének egyik legmarkánsabb eleme a kamatláb alacsonyan tartása volt. Ezt a trendet 2015. december 17-én törte meg a Fed, 25 bázispontos emelkedéssel. Kérdéses, hogy milyen új irányt vesz a világgazdaság ezzel a döntéssel és hogyan tud ehhez alkalmazkodni az EU.

Forrás:

Kosztopolosz (2012): A pénzügyi válság és következményei: monetáris politikai és szabályozási kihívások

<http://www.eco.u-szeged.hu/download.php?docID=39961>

Az USA adatai:

- <https://research.stlouisfed.org/fred2/series/FEDFUNDS>
- <https://research.stlouisfed.org/fred2/series/GFDEGDQ188S>

Az EKB kamatra vonatkozó adatai:

<https://sdw.ecb.europa.eu/browse.do?node=2018801>

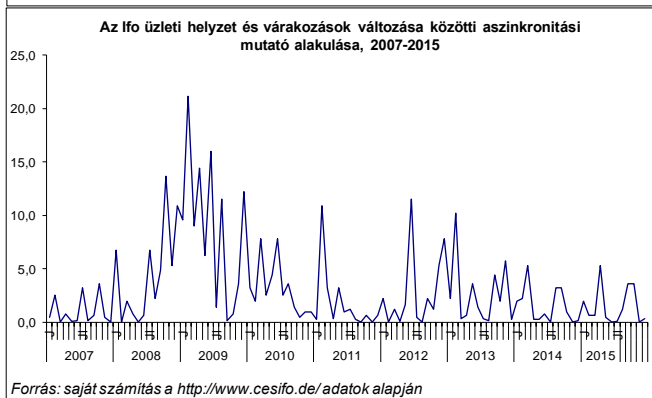
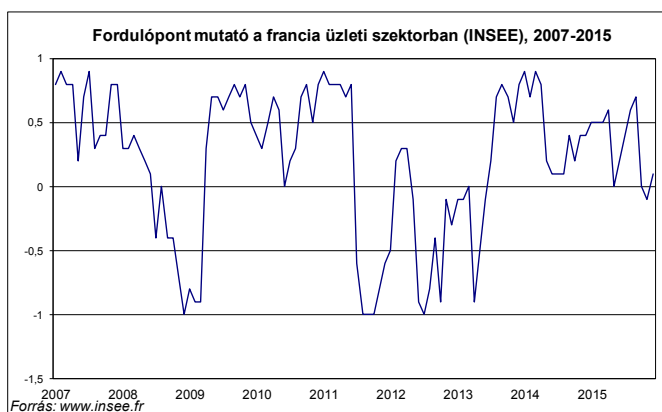
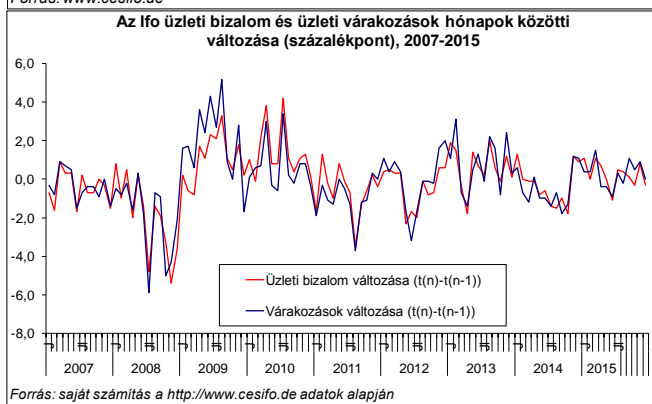
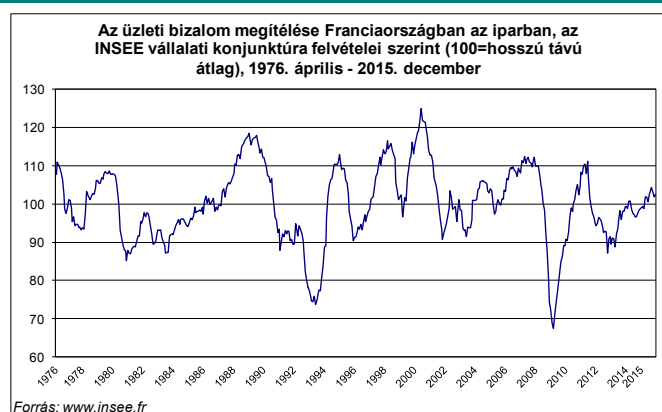
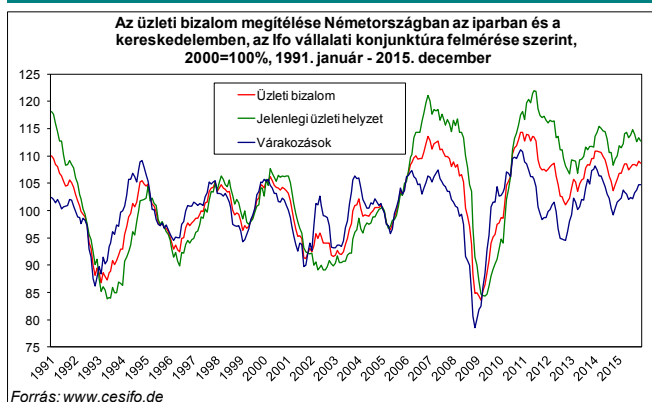
Munkanélküliségi adatok:

- <http://data.bls.gov/timeseries/LNS14000000>
- http://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?SERIES_KEY=132.ST.M.18.S.UNEH.RTT000.4.000

Nemzetközi tendenciák

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi indexe 2015 decemberében 108,7 pontra csökkent a 2015. novemberi 109,0 pontról. Az üzleti környezet jelenlegi megítélése a vállalatok véleménye szerint kis mértékben kedvezőtlenebb, mint novemberben volt. A várható üzleti helyzettel kapcsolatos kilátások nem változtak az előző hónaphoz képest. Az üzleti helyzet és a várakozások alakulása közötti rést mérő, a GVI által számított aszinkronitási mutató értéke nőtt decemberben. (Forrás: Ifo, <http://www.cesifo-group.de>)

A francia statisztikai hivatal (INSEE) felmérése alapján a 2015 decemberében megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzete stabil. Az INSEE üzleti bizalmi indexe 1 ponttal nőtt, értéke a hosszú távú átlagos értéke (100) felett alakul. A gazdasági fordulópon-mutató stagnált, így továbbra is a bizonytalan rövid távú gazdasági helyzetet jelző zónában van. A vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisának egyenlegmutatója javult az előző hónaphoz képest: a mutató a novemberi szintjéhez képest 6 ponttal nőtt, így a mutató meghaladja hosszú távú átlagos értékét. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitásra vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – csökkent decemberben. (Forrás: INSEE, <http://www.insee.fr>)

Írták: Makó Ágnes (elemző, GVI)
Nyrő Zsanna (elemző, GVI)
Sturcz Anikó (gyakornok, GVI)
Katona Sándor (gyakornok, GVI)
Kompaktor Emília
Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az
alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2015 / december, Budapest,
2016-01-06